

**Зюкова Марія Михайлівна
Вороніна Вікторія Леонідівна**

Теоретичні та методологічні аспекти амортизаційної політики

Матеріальною основою виробничого процесу виступають засоби праці, які характеризують технічний та економічний рівень розвитку суспільства і виступають необхідним елементом виробництва, обігу та надання послуг. На підприємствах сукупність засобів праці, що застосовують, набуває економічної форми основних засобів. У виготовленій продукції знаходить своє відображення частина вартості основного капіталу, яка є пропорційною його зносу. Зношення є основою амортизації. Тобто, величина амортизаційних відрахувань показує ступень зносу об'єктів основного капіталу. Принциповою відмінністю зносу та амортизації є те, що знос це поступове втрачання основним капіталом своєї вартості, а амортизація – це поступове перенесення його вартості на виготовлений продукт. В економічній літературі протягом багатьох років питання сутності амортизації та її ролі не втрачає своєї актуальності.

Сучасна законодавча концепція амортизації регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковим кодексом України (далі - ПКУ) від 2 грудня 2010 р. № 2756-УІ (із змінами і доповненнями), які визначають методологічну та правову бази для визнання амортизації та обліку амортизаційних відрахувань.

Державна амортизаційна політика включає наступні складові: визнання, класифікація, оцінка основних засобів, порядок змін первісної та балансової вартості основних засобів та визначення їх справедливої вартості; методи, норми та порядок нарахування амортизації.

Податкова концепція амортизації полягає у встановленні зв'язку між доходами підприємства від реалізації продукції, виготовленої з використанням певної кількості основних засобів та між податком на прибуток, сплаченим підприємством.

Із введенням в дію Податкового кодексу, передбачено пооб'єктний облік основних засобів у межах 16 груп та визначено мінімально припустимі терміни корисного використання основних засобів від 2 до 20 років в залежності від групи, до якої належить відповідний об'єкт основних засобів [1].

П(С)БО 7 «Основні засоби» (п.5) встановлено, що для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за групами (виділено 9 груп основних засобів) [2].

Отже, у бухгалтерському обліку будівлі, споруди та передавальні пристрої обліковуються у складі однієї групи, а у податковому обліку виділяються у складі групи 3 окремі підгрупи для обліку будівель, споруд та передавальних пристроїв з визначенням для кожної з підгруп різного мінімально допустимого строку корисного використання, що на нашу думку є доцільним, так як дійсно, будівля експлуатується значно довше, ніж передавальний пристрій. Крім того, П(С)БО 7 «Основні засоби» виділено групу «Інші необоротні матеріальні активи», на відміну від податкового, де останньою 16 групою є довгострокові біологічні активи. На нашу думку, П(С)БО 7 «Основні засоби», виділяючи окрему групу «Інші необоротні матеріальні активи» надає ширші можливості підприємству щодо ідентифікації приналежності об'єктів до складу інших необоротних матеріальних активів.

Згідно з ПКУ, нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється наказом по підприємству при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс) і призупиняється на період його виводу з експлуатації. Згідно з ПКУ вартість основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості. Однак, тут необхідно звернути увагу на те, що Податковий Кодекс не дає тлумачення поняття «ліквідаційна вартість», однак використовує цей термін. Проте, у п.14.1.84. ПКУ зазначено, що інші терміни для цілей розділу III використовуються у значеннях, визначених Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та національними і міжнародними положеннями (стандартами) фінансової звітності, положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Отже, при визначенні ліквідаційної вартості основних засобів необхідно керуватись визначенням, наведеним у П(С) БО 7 «Основні засоби», згідно якого ліквідаційна вартість - сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією). Підприємство має при зарахуванні об'єкта основних засобів на баланс визначити його ліквідаційну вартість, яка вираховується з первісної вартості при визначенні об'єкта амортизації.

Амортизація основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку нараховується із застосуванням одних і тих же методів, що визначено П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковим Кодексом, а саме: прямолінійний, зменшення

залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.

Наказом МФУ «Про затвердження Змін до деяких положень (стандартів) бухгалтерського обліку» від 18.03.2011 №372 до п. 29 П(С)БО 7 «Основні засоби» внесено доповнення, що нарахування амортизації при застосуванні виробничого методу амортизації припиняється з дати, що настає за датою вибуття об'єкта основних засобів. Крім того, п.145.1.9. ПКУ визначено, що нарахування амортизації в цілях оподаткування здійснюється підприємством за методом, визначеним наказом про облікову політику з метою складання фінансової звітності, та може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання. Отже, метод нарахування амортизації щодо кожного об'єкта основних засобів у фінансовому та податковому обліку має бути однаковий.

Логічним є внесення змін Наказом МФУ «Про затвердження Змін до деяких положень (стандартів) бухгалтерського обліку» від 18.03.2011 N 372 п.3.6., в якому зазначено, що нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу).

Як і для основних засобів в ПКУ по групах інших необоротних матеріальних активів встановлено мінімально допустимий строк корисного використання. Ми підтримуємо думку проф. Бондаря М.І [3], що цю норму доцільно використовувати при визначенні строку корисного використання з метою амортизації нематеріальних активів в бухгалтерському обліку, що потребує внесення змін до П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”.

Таким чином, підсумовуючи досліджені теоретичні та методологічні аспекти амортизаційної політики, необхідно зазначити, що Податковим кодексом України наближено правила визначення амортизаційних відрахувань у податковому обліку до національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Сучасна Податкова концепція передбачає ведення обліку основних засобів з метою нарахування амортизації за кожним окремим об'єктом основних засобів, на відміну від попереднього загально групового варіанта нарахування амортизації, що діяв до прийняття Податкового кодексу.

Список літератури

1. Податковий кодекс України: Кодекс від 2 грудня 2010 року № 2755-VI [Електрон. ресурс] / Україна. Президент України. – Спосіб доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 року № 92 [Електрон. ресурс] / Україна. М-во фінансів. – Спосіб доступу: [http:// www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua)
3. Бондар М.І. Амортизація основних засобів: облік та оподаткування / Бондар М.І., Бабіч В.В. // Вісник ЖДТУ Серія: Економічні науки. – 2011. - № 1 (55), С.31-34
4. Довгопола Н. Амортизація: предметна сутність і ступінь впливу на відтворення основних засобів / Довгопола Н., Нестеренко М. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 12. – с. 3-13.
5. Чабаненко Ж.М. Особливості фінансового обліку основних засобів // Економічний простір. – 2012. - № 57 [Електрон. ресурс]. – Спосіб доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2012_57/statti/42.pdf